

Нашы юбіляры

АЛЕНА ІВАНАЎНА ЯНОВІЧ

Споўнілася 60 гадоў доктару філалагічных навук прафесару кафедры рускай мовы Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Алене Іванаўне Яновіч. Яна нарадзілася ў Гомелі ў сям'і служачых. У 1950 годзе з залатым медалём скончыла сярэдняю школу і паступіла на аддзяленне рускай мовы і літаратуры філалагічнага факультэта Маскоўскага ўніверсітэта імя М. В. Ламаносава. Ужо студэнткай выявіла даследчыцкія здольнасці па лінгвістыцы. Прычым у студэнцкіх семінарах займалася вывучэннем некаторых пытанняў гісторыі беларускай мовы, ёй жа прысвяціла і сваю дыпломную работу. Гэта і прадвызначыла навуковы шлях Алены Іванаўны. Пасля заканчэння з адзнакай Маскоўскага ўніверсітэта яна вярнулася на радзіму і паступіла ў аспірантуру пры кафедры рускай мовы Белдзяржуніверсітэта, абраўшы тэмай кандыдацкай дысертацыі гісторыю дзеясловаўнага словаўтварэння ў беларускай мове. Па гэтай тэме апублікавала шэраг грунтоўных артыкулаў: «Да пытання аб развіцці значэння незакончанага трывання ў дзеясловах з суфіксамі *-іва-*, *-ыва-* па матэрыялах беларускай пісьменнасці XV—XVII стст.» (1959), «3 гісторыі

ўжывання дзеясловаў з суфіксамі *-ова-* (*-ава-*), *-ева-*, *-у-*, *-ю-* у беларускай мове: Па матэрыялах помнікаў беларускай пісьменнасці XV—XVII стст.» (1960), «Дзеясловы з суфіксам *-ну-* у гісторыі беларускай мовы» (1963) і інш.

Кандыдацкую дысертацыю А. І. Яновіч абараніла ў 1960 годзе. З 1958 года працавала ў Інстытуце мовазнаўства імя Якуба Коласа АН БССР, часта выступала ў друку. Галоўным жа заняткам яе ў гэты перыяд былі падрыхтоўка картатэкі для гістарычнага слоўніка беларускай мовы і ўдзел у напісанні дзвюх калектыўных манаграфій — «Гісторыя беларускай літаратурнай мовы», т. 2 (1968) і «Гістарычная лексікалогія беларускай мовы» (1970).

З 1968 года А. І. Яновіч працуе ў Белдзяржуніверсітэце на кафедры рускай мовы дацэнтам, потым прафесарам. У 1983 годзе абараніла доктарскую дысертацыю аб гісторыі прыслоўяў у рускай мове. Па тэме дысертацыі апублікавала 13 артыкулаў і манаграфію «Наречие в истории русского языка: Генезис и функционирование основных морфологических типов производных наречий» (1980). Гэта даследаванне мае вялікую цікавасць і для агульнай тэорыі часцін мовы, паколькі дае адказы на пытанні аб месцы прыслоўяў сярод слоў іншых лексіка-граматычных класаў і аб спецыфічнай функцыі іх у семантычнай структуры выказвання.

Асноўны курс, які А. І. Яновіч вяла і працягвае весці ў Белдзяржуніверсітэце, — гістарычная граматыка рускай мовы. Свой шматгадовы вопыт выкладання гэтай лінгвістычнай дысцыпліны яна абагульніла ў вучэбным дапаможніку для вышэйшых навучальных устаноў рэспублікі «Историческая грамматика русского языка» (1980). Паколькі дапаможнік адрасаваны студэнтам-беларусам, то ў ім пры выкладзе праграмных тэм, можа, упершыню моўныя з'явы рускай мовы амаль паслядоўна даюцца ў супастаўленні з аналагічнымі з'явамі беларускай, дзякуючы чаму сутнасць дывергентных працэсаў пры фарміраванні ўсходнеславянскіх моў становіцца вельмі нагляднай і зразумелай. Навуковыя і метадычныя вартасці гэтага вучэбнага дапаможніка высока ацанілі айчыннымі і замежнымі спецыялістамі (М. Г. Булахаў, А. Бранднер).

Паралельна з даследаваннем рускай мовы А. І. Яновіч па-ранейшаму многа ўвагі ўдзяляе і беларускай. Так, яна прыняла актыўны ўдзел у стварэнні «Русско-белорусского словаря общественно-политической терминологии» (1970), з 1960 года ўдзельнічае ва ўкладанні «Гістарычнага слоўніка беларускай мовы», адзінаццаць выпускаў якога ўжо выйшлі з друку. У апошні час А. І. Яновіч многа працуе над даследаваннем стылістыкі тэксту

на матэрыяле помнікаў беларускай пісьменнасці і твораў беларускай вуснай народнай творчасці. Па гэтаму цікаваму і новаму для беларускага мовазнаўства навуковаму напрамку апублікавала вышп дэсяці артыкулаў: «Старажытныя тэндэнцыі царкоўнага красамоўства ў творчасці Ф. Скарыны» (1986), «Метамоўныя канструкцыі ў тэкстах прадмоў Ф. Скарыны» (1989), «Прадмовы Ф. Скарыны і пытанні стылістыкі тэксту» (1990), «Структура тэкстаск скоринянскіх прадисловій виленского цикла» (1991), «Сказанне аб Сівіле-прачыцы ў даследаваннях Я. Ф. Карскага і пытанні структуры і стылістыкі тэксту» (1991), «Паэтыка беларускага фальклору і структура тэксту народных песняў, запісаных Я. Ф. Карскім» (1991). «Структура тэксту прыказак і праблема афарыстычнасці выказвання: На матэрыяле беларускіх прыказак Гомельшчыны» (1992) і інш. За заслугі ў вучэнні творчай спадчыны Ф. Скарыны даследчыца ўзнагароджана медалём яго імя.

Вялікая роля А. І. Яновіч у падрыхтоўцы мовазнаўчых кадраў вышэйшай кваліфікацыі. Пад яе кіраўніцтвам некалькі аспірантаў паспяхова абаранілі кандыдацкія дысертацыі, яна з'яўляецца членам двух спецыялізаваных саветаў па абароне кандыдацкіх і доктарскіх дысертацый.

Выдатны педагог, таленавіты вучоны-мовазнаўца, цудоўны чалавек, Алена Іванаўна Яновіч крываасца ва ўніверсітэце вялікай павагай і любоўю. Шматлікія вучні і калегі віншуюць яе з юбілеем, жадаюць ёй добрага здароўя, далейшых творчых поспехаў і асабістага шчасця.

І. К. Германовіч

ВІКТАР ВАСІЛЬЕВІЧ РАВІЦКІ

Споўнілася 60 гадоў з дня нараджэння загадчыка кафедры тэорыі і метадыкі выкладання рускай мовы як замежнай, прафесара Белдзяржуніверсітэта Віктара Васільевіча Равіцкага.

В. В. Равіцкі нарадзіўся ў г. Добрушы. Пасля заканчэння Гомельскага настаўніцкага інстытута (з 1952 г.) працаваў настаўнікам рускай мовы і літаратуры Саломінскай НСШ Гродзенскага раёна, а з 1953 г. — дырэктарам гэтай жа школы, адначасова вучыўся на завочным літаратурным факультэце Гомельскага педінстытута. У 1958 г. паступае ў аспірантуру пры кафедры рускай і савецкай літаратуры Белдзяржуніверсітэта, дзе прайшоў шлях ад лабаранта да загадчыка кафедры, прафесара.

З'яўляючыся прызнаным аўтарытэтам у галіне метадыкі выкладання рускай мовы як замежнай, В. В. Равіцкі неаднаразова выбіраўся старшынёй Беларускага рэспубліканскага метадычнага аб'яднання выкладчыкаў рускай мовы, прымае актыўны ўдзел у арганізацыі і правядзенні многіх рэспубліканскіх навукова-тэарэтычных і навукова-практычных канферэнцый. Яго праблемныя даклады на міжнародных кангрэсах, канферэнцыях і сімпозіумах заўсёды выклікаюць вялікую цікавасць. Ён апублікавана ў друку 98 навуковых прац па актуальных праблемах сучаснай лінгвістыкі і лінгвадыдактыкі. Віднае месца ў працах В. В. Равіцкага займае праблема абгрунтавання, распацоўкі і ўкаранення камунікатыўна-індывідуалізаванай канцэпцыі, а таксама праблема ўдасканалвання форм і метадаў навучальнага працэсу па рускай мове ў замежнай аўдыторыі.

Усе гэтыя праблемы і навуковыя інтарэсы атрымалі распацоўку ў метадычных зборніках і дапаможніках, адным з аўтараў якіх і рэдактарам з'яўляецца В. В. Равіцкі: *Учебные комплексы по русскому языку для студентов-иностранцев разных форм обучения* (Мн., 1977); *Роль и место художественного текста в обучении иностранных студентов-филологов* (Мн., 1982); *Проблемы мотивации при овладении русским языком в разных формах обучения* (Мн., 1984); *Проблемы совершенствования форм и методов преподавания русского языка как иностранного* (Мн., 1986); *Формы и методы обучения русскому языку иностранных студентов в сфере профессионального общения* (Мн., 1987); *Типы и структуры урока русского языка как иностранного* (Мн., 1990).

Віктар Васільевіч вядомы ў рэспубліцы і як збіральнік беларускага фальклору. У 1970 г. выйшла з друку манаграфія (у сааўтарстве з В. А. Захаравай) па беларускаму фальклору «3 жыватворных крыніц».

Шэраг работ В. В. Равіцкага апублікавана за мяжой — у Балгарыі, Венгрыі, Германіі, Славакіі, Японіі. Як спецыяліст-філолаг ён у 1977—1979 гг. працаваў дырэктарам Браціслаўскага філіяла Інстытута рускай мовы імя А. С. Пушкіна і чытаў лекцыі ў Браціслаўскім універсітэце. У 1988—1990 гг. працаваў прафесарам кафедры рускай мовы ўніверсітэта г. Тэны (Японія).

За шматгадовую добрасумленную працу В. В. Равіцкі ўзнагароджаны медалём «Ветэран працы», многімі ганаровымі граматамі Міністэрства адукацыі і рэктарата ўніверсітэта. Віктар Васільевіч Равіцкі прымае актыўны ўдзел у навукова-грамадскай рабоце: з'яўляецца членам некалькіх навуковых і праблемных саветаў Белдзяржуніверсітэта.

Калектыў кафедры, калегі і вучні жадаюць Віктару Васільевічу моцнага здароўя, шчасця, творчых поспехаў.

Р. Р. Ганчар